

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 666/2023-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Rastislavom Koutunom, advokátom, Šoltésovej 2, Bratislava, proti postupu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave II v konaní vedenom pod ČVS:ORP-90/2-OVK-B2-2011 a postupu Okresnej prokuratúry Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pv 44/16/1102 takto

rozhodol:

Ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave II a postupom Okresnej prokuratúry Bratislava II (ďalej len „okresná prokuratúra“) označenými v záhlaví tohto nálezu. Súčasne navrhuje priznať mu finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

2. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 666/2023-9 z 21. decembra 2023 prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresnej prokuratúry. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

II.

Skutkové východiská

3. Uznesením z 21. januára 2011 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre zločin krádeže podľa § 212 ods. 1 a 4 písm. a) Trestného zákona účinného v čase skutku spáchaný spolupáchatelstvom podľa § 20 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že sťažovateľ sa spoločne s [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] pokúsili

odcudziť osobné motorové vozidlo za tam špecifikovaných skutkových okolností, pričom skutok pre vyrušenie hliadkou Policajného zboru nedokonalí.

4. Z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku bol sťažovateľ uznesením Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. Tp 1605/2011 z 23. januára 2011 vzatý do väzby. Okresný súd zároveň podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku nenahradil sťažovateľovu väzbu písomným sľubom.

5. Podľa § 234 ods. 1 Trestného poriadku podal prokurátor 22. decembra 2021 na sťažovateľa na okresnom súde obžalobu pre zločin krádeže podľa § 212 ods. 1 a 4 písm. a) Trestného zákona účinného v čase skutku spáchaný spolupáchatelstvom podľa § 20 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona (skutok č. 1) a pre zločin krádeže podľa § 212 ods. 1 a 4 písm. a) Trestného zákona účinného v čase skutku (skutok č. 2) na tom skutkovom základe, že sťažovateľ sa spoločne s [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] pokúsili odcudziť osobné motorové vozidlo za skutkových okolností špecifikovaných v obžalobe, pričom skutok pre vyrušenie hliadkou Policajného zboru nedokonalí (skutok č. 1), a sťažovateľ súčasne odcudzil iné osobné motorové vozidlo špecifikované v obžalobe, čím spôsobil obchodnej spoločnosti Uni Credit Leasing ČR škodu 70 813 eur a poškodenému [REDAKOVANÉ] škodu 1 200 eur (skutok č. 2).

6. Rozsudkom okresného súdu č. k. 6T/127/2021-608 z 2. marca 2023 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) bol sťažovateľ uznaný vinným z trestných činov právne kvalifikovaných v obžalobe. Okresný súd pritom upustil od potrestania sťažovateľa a uložil mu povinnosť na náhradu škody. Proti tomuto rozsudku podal prokurátor odvolanie, ktoré 9. mája 2023 vzal späť. Mestský súd Bratislava I (ďalej len „mestský súd“) uznesením sp. zn. B2-6T/127/2021 z 22. augusta 2023 vzatie odvolania späť vzal na vedomie a konštatoval, že rozsudok okresného súdu nadobudol vo vzťahu k sťažovateľovi právoplatnosť 9. mája 2023.

III.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ vyjadruje nespokojnosť s dĺžkou prípravného konania v jeho trestnej veci. Poukazuje na časový odstup od vznesenia obvinenia do podania obžaloby a akcentuje, že v danej kauze nešlo o skutkovo a právne náročnú vec, pre orgány činné v trestnom konaní bol dosiahnuteľný, nevyhýbal sa trestnému konaniu a nijako neprispel k neprimeranej dĺžke trestného konania. V tejto súvislosti poukazuje na nečinnosť a neefektívnu činnosť okresnej prokuratúry. Keďže v počiatkových fázach trestného stíhania bol stíhaný vo väzbe, trestné stíhanie a skúsenosť s obmedzením osobnej slobody v ňom denne vyvolávajú nepríjemné pocity spojené s úzkosťou a obavou o ďalší osud. Napokon podotýka, že v priebehu rokov sa stal otcom nepľnoletého dieťaťa a v súčasnosti vedie riadny život.

IV.

Vyjadrenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a replika sťažovateľa

IV.1. Vyjadrenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky:

8. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť po vzatí odvolania prokurátora späť, teda v čase, keď bola daná trestná vec právoplatne skončená. V tomto dôsledku sa sťažovateľ v čase podania ústavnej sťažnosti už nenachádzal v stave právnej neistoty. Včasnosť podania sťažovateľovej ústavnej sťažnosti sa pritom dá posúdiť z viacerých hľadísk. V rozhodovacej praxi možno identifikovať dve

odlišné skupiny ústavných sťažností, ktoré sa týkajú ochrany základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Prvá skupina zahŕňa prípady, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie predmetného základného práva v právoplatne skončených konaniach. Ťažisko týchto ústavných sťažností spočíva v kritike dĺžky celého konania. Druhá skupina zahŕňa prípady, v ktorých sa sťažovatelia domáhajú ústavno-právnej ochrany podaním ústavnej sťažnosti v prebiehajúcich konaniach. Podstatou týchto ústavných sťažností je snaha o ukončenie prietahov v konaní, teda záujem na rýchлом ukončení veci vydaním meritorneho rozhodnutia alebo odstránením iného zásahu do práv.

9. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) v súvislosti s prvou skupinou prípadov poukazovaných v bode 8 odôvodnenia tohto nálezu poukazuje na diskusiu k otázke, či sa sťažovateľ môže úspešne domáhať ochrany základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj v čase po právoplatnom skončení konania. V tejto súvislosti s poukazom na § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uvádza, že ústavná sťažnosť sťažovateľa bola podaná po uplynutí lehoty na jej podanie. Ak pritom oprávnená osoba vzala odvolanie späť, rozsudok nadobúda právoplatnosť v okamihu, kedy prejav vôle o vzatí odvolania späť bol doručený príslušnému súdu. Ústavná sťažnosť je teda podaná oneskorene.

10. Pokiaľ ide o druhú skupinu prípadov poukazovaných v bode 8 odôvodnenia tohto nálezu, generálna prokuratúra v podstatných črtách uvádza, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť po odstránení zásahu do základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zo strany okresnej prokuratúry. V tejto súvislosti s poukazom na rozhodovaciu prax ústavného súdu akcentuje, že v čase podania ústavnej sťažnosti označené orgány činné v trestnom konaní už neboli oprávnené konať v trestnej veci sťažovateľa, pretože spis sa nachádzal na okresnom súde, a teda orgány činné v trestnom konaní už nemohli ovplyvniť priebeh konania a ani porušovať uvedené základné právo.

11. Generálna prokuratúra dodáva, že zodpovedným subjektom voči ústavnému súdu je konkrétny orgán štátu, kým zodpovedným subjektom voči Európskemu súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) je štát ako celok. Na základe toho potom metodika ESLP na vymedzenie rozhodného obdobia vychádza z konania ako celku bez ohľadu na to, aké rozhodovacie orgány v tomto konaní aktívne vystupovali. Ústavný súd však posudzuje konania týchto jednotlivých orgánov oddelene a samostatne. Napríklad, v prípade viacinstančného súdneho konania ústavný súd samostatne posudzuje zodpovednosť za prietahy súdu prvého stupňa, t. j. oddelene od zodpovednosti za prietahy odvolacieho súdu (bližšie aj Orosz, L., Svák, J. a kol. Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok I. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2021. s. 655). O to viac to platí v situácii, ak sa na tom istom konaní podieľajú rozdielne štátne orgány, ako je to v prípade trestného konania.

12. Sumarizujúc argumentačné línie, generálna prokuratúra uzatvára, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť nielen po právoplatnom skončení trestného konania, ale aj v situácii, keď zásah do základného práva garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy bol zo strany okresnej prokuratúry už dva roky ukončený, pričom okresný súd právoplatne rozhodol o sťažovateľovej vine.

13. Generálna prokuratúra navrhuje ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

IV.2. Replika sťažovateľa:

14. Ku dňu spísania repliky (22. februára 2024, pozn.) nebolo sťažovateľovi ani jeho obhajcovi doručené vzatie späť odvolania, ktoré prokurátor podal proti rozsudku okresného súdu. Rozsudok okresného súdu bol sťažovateľovi doručený, ale bez vyznačenia právoplatnosti. Ústavná sťažnosť je podaná v zákonom predpokladanej lehote, pričom sťažovateľ a ani jeho obhajca neprispeli k danému stavu.

15. Sťažovateľ zotrváva na ústavnej sťažnosti a žiada jej vyhovieť.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

16. Podstatou ústavnej sťažnosti v rozsahu, v ktorom bola ústavným súdom prijatá na ďalšie konanie, je námietka porušenia základného práva sťažovateľa garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresnej prokuratúry.

17. Účelom základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do sťažovateľom označeného základného práva. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. napr. I. ÚS 265/2022, I. ÚS 25/2023).

18. Základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje ústavný súd ochranu len vtedy, ak bola ústavná sťažnosť ústavnému súdu predložená v čase, keď porušenie základného práva príslušným orgánom verejnej moci trvalo alebo ešte pretrváva. Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd nemôže ústavnej sťažnosti priznať procesný úspech, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. napr. I. ÚS 25/2023, III. ÚS 367/2021). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou EŠLP (pozri rozhodnutie EŠLP vo veci Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

19. Ústavný súd uvádza, že rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť v dôsledku vzatia odvolania prokurátora späť 9. mája 2023. Podľa záverov odbornej spisby v tomto prípade [t. j. v prípade uvedenom v § 183 ods. 1 písm. b) bode 2 druhej alinei Trestného poriadku] nadobúda rozsudok právoplatnosť v okamihu, kedy bol prejav vôle o vzatí odvolania späť doručený príslušnému súdu (Čentěš, J., Kurilovská, L., Šimovček, I., Burda, E. a kol. Trestný poriadok I. § 1 – 195. Bratislava : C. H. Beck, 2021, s. 1087). Ústavný súd dodáva, že mestský súd bral vzatie odvolania späť z 9. mája 2023 na vedomie uznesením sp. zn. B2-6T/127/2021 z 22. augusta 2023. V danom prípade podľa spisového materiálu, ktorý ústavný súd vyžiadal od mestského súdu, síce nie je preukázané doručenie (oznámenie) vzatia odvolania späť sťažovateľovi (jeho obhajcovi), čo však nič nemení na závere, že nevyhnutným dôsledkom vzatia odvolania späť je priamo zo zákona (*ex lege*) nadobudnutie právoplatnosti rozsudku (v danom prípade rozsudku okresného súdu, pozn.).

20. So zreteľom na uvádzané okolnosti porušovanie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v čase podania ústavnej sťažnosti už nenastávalo a jeho účinky nepretrvávali. Keďže konanie o ústavnej sťažnosti sťažovateľa už nemôže naplniť ochranný účel, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k tomuto základnému právu (bod 18 odôvodnenia tohto nálezu), v danej veci nebolo možné vysloviť porušenie uvádzaného základného práva.

21. Z týchto dôvodov ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2024

Robert Šorl
predseda senátu